

Allierede baade tillands og tilbunds. Siden den Tid er jo vor Magt gaet bestandig ned ad Bakke; siden 1814 har den politiske Grundvold, hvorpaa vi have bygget, været det saakaldte europæiske Ligevægtsystem. Vi stode paa, at dette fint afveiede, politiske System ikke vilde tillade en af Stormagterne at bemægtige sig os, at tilintetgjøre os, uden at Andre vilde finde Anledning til at lægge sig imellem. Det er Troen paa denne vor europæiske Nødvendighed som Stat, der har os oppe indtil 1864. Vi stode dengang paa en Hjælp, som vi ikke fik. Det var en Illusion, der brast; men det var Mere end dette, det var selve dette kunstige politiske System, der dengang fik sit første afgjørende Stød for snart efter fuldstændig at gaa i Stykker. Men naar vi da have den levende Erkendelse, at vi ikke i og for sig ere stærke nok til at forsvare os selv, gjælder det for os om nu at finde en ny politisk Grundvold, hvorpaa vi kunne bygge vort militære Forsvar. Denne politiske Grundvold kunne vi, som de europæiske Forhold nu have udviklet sig, kun finde i en Alliance, og det ikke i en Alliance, der er Tilfældets Bænk, men i en fast, bestemt Alliance, der maa søges sluttet, være sig nu til den ene eller den anden Side, med det bevidste Formaal, at hele vort Forsvar maa indrettes derefter og bygges paa Forudsætningen derom. Derfor staar det fast, at Spørgsmaalet om den hensigtsmæssigste Ordning af vort militære Forsvar nødvendig maa overveies i Sammenhæng med de Chancer, der frembyde sig for os udadtil i politisk Henseende. Derimod er det klart nok, at heraf ingenlunde kan følge, at et militært Forsvar skulde blive overflødig; det er klart nok, at det, der maa være Formaalet for en Alliance, er at gjøre os et virksomt, militært Forsvar muligt, ikke at sætte os istand til at undvære det. Det er ganske vist, og derom ere dog vistnok de Fleste paa det Mene, en besynderlig Chimære at antage, at man kan møde et fysisk Angreb uden ved et fysisk Forsvar. Man hører ganske vist af og til Stemmer, der synes at mene, at vi ved en stærk aandelig Udvikling eller ved en intensiv Benyttelse af vore materielle Kræfter skulde have en Mulighed for at modstaa et ydre Angreb. Det forekommer mig, at en sliq Opfattelse er en af disse Tanker, der af og til som en fix Idee kunne

fæste sig i en Afkrog af en ellers klog og klar Hjerne. Jeg kan forstaa, om man i Fortvivlelse lægger Hænderne i Skjød, om man i uendelig Haabløshed lammet synker sammen; eller jeg kan forstaa, at man, naar Alt er tabt, koldt og rolig selv søger Døden. Men jeg forstaaar ikke, at man kan tænke sig at betvinge Tigre ved at læse Græst, eller at værne sig mod Landeveisrøvere ved at fylde sine Lommer med Penge. Og ikke mindre underligt forekommer det mig, at man i denne Sammenhæng kan nævne Ord som „Militarisme“. Jeg er saare langt fra at mene, at det skulde være nogen dadelværdig Opgave at sætte sig som Livsformaal at bekæmpe Militarismen; tværtimod er det min Overbevisning, at det, at den nuværende stærkt udviklede europæiske Militarisme bliver brudt, er en nødvendig Betingelse for Menneskehedens Fremgang i civilisatorisk Henseende. Men naar man vil bekæmpe denne Tjende, saa maa man sandelig opsoge den, hvor den har hjemme. Saa tag Sandaler under Fødderne og Kamelhaars Kjortel paa, gaa ud som Apostel og forkynd Fredens Evangelium for dem, der virkelig dyrke denne Tjende, forkynd det for de Sager, Slaver, Uguder, og hvem det nu ellers kan være. Men lad ikke nævne Ordet Militarisme herhjemme, vi, hvis Militærvæsen er mere end halvt om halvt civilt, her, hvor den militære Tjenestetid er saa kort, at, hvis vore Soldater vare et mindre villigt og mindre lovlydigt Emne at arbejde med, vilde de ikke blive Andet end en løs, sammenløben Flok og ikke nogen Hær.

Hvorledes nu de Offre, vi bringe og yderligere maa bringe, være sig i Penge eller personlig Kraft, hvorledes de hensigtsmæssig skulde anvendes, det er et Spørgsmaal, som muligvis ikke er fuldt tilfredsstillende besvaret i den Forsvarsplan, der her foreligger. Uden at jeg for mit Vedkommende anser mig for kompetent til at kritisere den, kan jeg ikke negte, at den forekommer mig ikke at være baaren frem af saadanne Grunde eller med en saa alsidig Belysning, at den ubetinget paatvinger sig Overbevisningen, og Overbevisningen bliver visjelig ikke stærkere ved at se den Holdning, som samtlige Medlemmer af Udvalget have indtaget. Hvis jeg skulde stemme for noget af de tre Forslag, vilde jeg nærmest slutte mig til det, der er ført frem